

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ Αη-Στράτη

Τεύχος

4

Δεκέμβριος 2009

Έκδοση του Συλλόγου των Απανταχού Αγιοευστραπιτών "Ο ΑΓΙΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ"
Α. Σοφίας 18 - Ν. Σμύρνη Τ.Κ. 17123 - Τηλ./Fax: 210-9316644 • Διανέμεται δωρεάν

Αγιοστρατίτες και φίλοι του νησιού μας

Το 4ο τεύχος του εντύπου μας είναι γεμάτο με γαλάζιο φως και αλμύρα, με αισιόδοξα σχέδια όπως το καταδυτικό πάρκο, με αναμνήσεις από τα παλιά μέσα στις συνεντεύξεις αγιοστραπιτών. Οι παλιές ασπρόμαυρες φωτογραφίες που δημοσιεύουμε μας στέλνουν χαιρετίσματα από το παρελθόν και οι καινούργιες στέλνουν μηνύματα από τον Αη-Στράτη και τους κατοίκους του στα χρόνια που θα ακολουθήσουν.

Ο Αη-Στράτης ζει και αναπτύσσεται σε χαμηλούς τόνους ανασυνθέτοντας τον κοινωνικό ιστό και την συνοχή του όχι μόνο το καλοκαίρι αλλά και όταν φεύγουν και οι τελευταίοι καλοκαιρινοί επισκέπτες.

Για το νησί μας νοιάζονται πολλοί. Παρακολουθήσαμε το 9ο Πανερωπαϊκό Συνέδριο της Ένωσης Επιμελητηρίων Ευρωπαϊκών Νησιών που πραγματοποιήθηκε το Νοέμβριο του 2009 στη Αθήνα και διαπιστώσαμε ότι δεν είμαστε μόνοι μας. Πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν μικρά νησιά που αγωνίζονται όπως εμείς για αειφόρο ανάπτυξη, ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες, λιμάνια, ιχθυόσκαλες, πόσιμο νερό, διαχείριση αποβλήτων, θέσεις εργασίας, πράσινη ενέργεια.

Ενημερωθήκαμε για την ενδιαφέρουσα περίπτωση της Τήλου, ενός μικρού Ελληνικού νησιού που τα τελευταία χρόνια ανέπτυξε τον τουρισμό του από 50 σε 1500 κλίνες, την τουριστική του σεζόν από 1 σε 5 μήνες, με έσοδα επτά εκατομύρια συνάλλαγμα χάρη στο πλοίο που αγόρασε η κοινότητα του με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πληροφορηθήκαμε ότι το κόστος των ναύλων επιβαρύνεται με φόρους που ενώ εισφέρουν στο κράτος 200 εκ. αποδίδονται ως επιδότηση για τις άγονες γραμμές μόνο 30 εκ.! Τα ναύλα θα έπρεπε να είναι χαμηλά και σύμφωνα με το λεγόμενο μεταφορικό ισοδύναμο.

Τα ευρωπαϊκά αλλά και τα ελληνικά μικρά νησιά έχουν τα δικά τους δίκτυα και οι δράσεις αυτών των δικτύων είναι ενδιαφέρουσες και παραδειγματικές για μας. Θα επανέλθουμε.

Ευχόμαστε το 2010 να περάσουν όλοι καλά.

Γιώργος Σιγάλας

ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΣΤΟΝ ΑΗ-ΣΤΡΑΤΗ

Έχουν δημοσιευθεί στην εφημερίδα μας πολλά άρθρα που τονίζουν την δυνατότητα που έχει το νησί μας να αναπτυχθεί εκμεταλλευόμενο την φυσική του ομορφιά και παρθένα φύση. Σε αυτό το άρθρο αναφερόμαστε σε αυτό που θεωρούμε ίσως το καλύτερο παράδειγμα προς αυτή την κατεύθυνση. Την δημιουργία ενός καταδυτικού πάρκου στο νησί μας.

Τι είναι όμως το καταδυτικό πάρκο;

Το καταδυτικό πάρκο αποτελείται από μια ή περισσότερες μικρές προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές κατάλληλες για καταδύσεις που οριοθετούνται επιφανειακά από σημαντήρες (σημαδούρες). Στις περιοχές αυτές απαγορεύεται οποιαδήποτε δραστηριότητα ακόμα και η διέλευση παρά μόνο για κατάδυση αναψυχής, κολύμπι με μάσκα-αναπνευστήρα και φυσικά επιστημονική έρευνα. Τα έσοδα του πάρκου προέρχονται από τα εισιτήρια των επισκεπτών του και για την φύλαξή του απαιτείται ειδική ομάδα, υποδομή και εξοπλισμός. Βάση νόμου, την διαχείρισή του μπορεί να έχουν τοπικοί φορείς όπως η κοινότητα, ο τοπικός σύλλογος των αλιέων και άλλοι.

Πως θα ωφελήσει την τοπική κοινωνία;

Οι πρώτοι ωφελημένοι θα είναι οι ντόπιοι ψαράδες. Οι προστατευόμενες περιοχές θα λειτουργήσουν ως φυσικοί τόποι αναπαραγωγής και οι πληθυσμοί των ψαριών θα αυξηθούν παντού καθώς τα ψάρια δεν περιορίζονται εντός των περιοχών αυτών. Επιπλέον, η ύπαρξη ομάδας φύλαξης του πάρκου θα περιορίσει ή θα εξαλείψει τα φαινόμενα παράνομης αλιείας από επαγγελματίες και ερασιτέχνες αλιείς καθώς θα μπορεί να κάνει ελέγχους σε μια ευρύτερη ζώνη γύρω από το νησί μας. Με τον τρόπο αυτό πιστεύουμε ότι ένα επαγγελματικό το οποίο, με τα σημερινά δεδομένα, έχει ημερομηνία λήξεως καθώς οι ψαριές χρόνο με το χρόνο λιγοστεύουν, θα αποτελεί κερδοφόρα απασχόληση και για τις μελλοντικές γενεές των Αγιοστραπιτών.

(συνέχεια στην σελίδα 3)

ΜΗΝΥΜΑ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Αγαπητοί φίλοι,
Ο σύλλογος διανύει το 43ο χρόνο λειτουργίας του. Είναι ένας από τους αρχαιότερους συλλόγους και

εμείς θα συνεχίσουμε να υλοποιούμε τους σκοπούς του με την εθελοντική βοήθεια όλων σας.

Ο σύλλογος βρίσκεται κοντά σας με τα έργα του, την παρουσία του και το ενδιαφέρον του. Σύλλογος είμαστε όλοι μαζί οι απανταχού Αγιο-Στρατίτες.

Μια σημαντική δραστηριότητα μας ήταν η αιμοδοσία που πραγματοποιήθηκε στις 9 Αυγούστου 2009 στο νησί με 38 μονάδες αίματος. Να ευχαριστήσουμε τους κατοίκους του Αγίου

Ευστρατίου και ιδιαίτερα τους ψάραδες μας που προσήλθαν μαζικά σε αυτή τη σπουδαία κοινωνική προσφορά.

Ο σύλλογος σε συνεργασία με τον επίτιμο πρόεδρο κ. Άρι Κουνενίδη παρενέβη στο πρόβλημα του ελμινισμού του Αιολίς στην Μύρινα της Λήμνου, το οποίο δυστυχώς παραμένει ακόμη άλυτο, καθώς το Αιολίς ελλιμενίζεται όχι στην προβλήτα του Αγίου Νικολάου αλλά μα κ ρ ύ τ ε ρ α κατά 2-3 χιλιόμετρα με αποτέλεσμα την τλαιπωρία των επιβατών.

Προτιθέμεθα και για τη φετινή χρονιά να διοργανώσουμε την καθιερωμένη κοπή της Πρωτοχρονιάτικης πίτας και τη χοροεσπερίδα της Αποκριάς, καθώς διαπιστώνουμε με χαρά ότι κάθε χρόνο αυξάνεται ο αριθμός των συμμετεχόντων. Επίσης προτιθέμεθα να πραγματοποιήσουμε ημερίδα για το Πράσινο Νησί και να ανεβάσουμε τη θεατρική παράσταση "Εκείνα τα χρόνια παιδί μου στον Αη-Στράτη" και στην Αθήνα.

Ο σύλλογός μας βρίσκεται σε επικοινωνία με τα αρμόδια υπουργεία για την βελτίωση των συγκοινωνιών του νησιού μας.

Με την ευκαιρία σας αναφέρουμε ότι το προγραμματισμένο πανηγύρι του 2009 ματαιώθηκε μετά λύπης μας, για λόγους ανεξάρτητους από την

Από την καλοκαιρινή αιμοδοσία.

θέληση μας, όπως αύξηση του οικονομικού κόστους.

Ο Σύλλογος δώρισε ένα CD Player στα παιδιά του Γυμνασίου - Λυκείου. Ευχόμαστε Καλή Χρονιά, Καλό και Δημιουργικό το 2010, Υγεία και Ευημερία στον τόπο μας και σε όλους.

Μετά τιμής
Ο Πρόεδρος
Γεώργιος Νικολέτος.

Ενημερωτικό έντυπο του Συλλόγου

των Απανταχού Αγιοευστρατιτών

"Ο Άγιος Ευστράτιος"

Εκδίδεται κάθε εξάμηνο

Υπεύθυνος σύμφωνα

με το νόμο: Γιώργος Νικολέτος

Αρχισυντάκτης: Γιώργος Σιγάλας

Σε αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν:

Άρις Κουνενίδης, Αντώνης

Κουγιαγκάς, Πανάγος Κριτσίκης,

Σοφία Σιώνα.

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συγγραφέων τους.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Κοινότητα: 22540 - 93210

Κ.Ε.Π.: 22540 - 93312

Αστυνομία: 22540 - 93201

Λιμεναρχείο: 22540 - 93393

Ταχυδρομείο: 22540 - 93221

Ιατρείο: 22540 - 93222

Εμβάσματα και επιταγές να αποστέλλονται στο όνομα του Προέδρου του Συλλόγου.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

"ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ"

ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΕΤΑΡΤΗ - ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Λαύριο - Σίγρι - Άγιος Ευστράτιος

- Λήμνος - Καβάλα

ΤΗΛ. 22920-69380

"ΑΙΟΛΙΣ"

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΛΗΜΝΟ

ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ ΕΚΤΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΤΗΛ. 22540-93417

Ο ΕΤΗΣΙΟΣ ΧΟΡΟΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΣΤΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Σάββατο 6 Φεβρουαρίου 2010

ώρα 21.00

Κέντρο διασκέδασης

"ΠΟΝΤΟΣ"

με ζωντανή μουσική!

Οδός Αεροπόρων 8 Αμφιθέα

(δίπλα στο Ίδρυμα Ευγενίδου)

τηλ. 210 9424371

Σας περιμένουμε!

Η ΚΟΠΗ ΤΗΣ ΠΙΤΑΣ ΚΑΙ Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

στις

17 Ιανουαρίου 2010

Κυριακή 10.00 π.μ. Ξενοδοχείο "Κοράλ"

Λεωφ. Ποσειδώνος 35 Παλαιό Φάληρο τηλ. 210 9816449

Στις 12.00 θα γίνει η κοπή της πίτας

(συνέχεια από την 1η σελίδα)

Με κόκκινο (κατά προσέγγιση) οι περιοχές που συμφωνήθηκε να φιλοξενήσουν το πάρκο μας.

Όλοι οι ντόπιοι επιχειρηματίες θα ωφεληθούν καθώς ο αριθμός και η ποιότητα των τουριστών στο νησί μας θα αλλάξουν προς το καλύτερο και η τουριστική περίοδος θα επεκταθεί. Είναι αποδεδειγμένο ότι οι λάτρεις της κατάδυσης είναι άνθρωποι με περιβαλλοντική συνείδηση και με υψηλά εισοδήματα οι οποίοι αναζητούν μέρη όπως το νησί μας. Είναι διατεθειμένοι να ξοδέψουν για ένα καλό δωμάτιο, ένα καλό γεύμα, για τα ψώνια τους στο super-market και για την μετακίνησή τους με μια παραδοσιακή βάρκα ή καϊκι.

Η σταδιακή αύξηση στην τουριστική κίνηση θα δημιουργήσει την ανάγκη αλλά και τους απαραίτητους πόρους για καλύτερες υποδομές. Επίσης, η ακτοπολική σύνδεση του νησιού μας με την υπόλοιπη Ελλάδα θα γίνει πιο κερδοφόρα και επομένως καλύτερη, γεγονός που θα ωφελήσει όλους τους Αγιοστρατήτες.

Από αριστερά προς τα δεξιά Παναγιώτης Μουστάκας, Κώστας Προβατάς, Δημήτρης Μαρκάτος, Βασίλης Γκαλμούτης, Γιώργος Μανικάκης και Μπάμπης Μακρής κατά την συζήτηση για την χωροθέτηση του πάρκου.

Για τους σκεπτικιστές, υπάρχουν παραδείγματα ακόμη και στην Μεσόγειο θάλασσα (νησιά Μέντες στην Ισπανία) που αποδεικνύουν πόσο ευεργετικά μπορούν να είναι τα καταδυτικά πάρκα για τη θαλάσσια ζωή και την ντόπια οικονομία.

Τι έχει γίνει μέχρι σήμερα;

Το καλοκαίρι που μας πέρασε, έγινε το πρώτο και καθοριστικότερο βήμα. Παρουσιάστηκε η ιδέα στους ψαράδες του Αη-Στράτη από τον Δημήτρη Μαρκάτο και την Μάριον Σόλτερμαν που ήταν καλεσμένοι της κοινότητας. Ο Δ. Μαρκάτος όσον αφορά το νομικό κομμάτι και η Μ. Σόλτερμαν όσον αφορά το καθαρά καταδυτικό κομμάτι, θεωρούνται αυθεντίες στην χώρα μας. Η ιδέα έγινε αποδεκτή και επιπλέον οι ψαράδες ανέλαβαν να πάνε (ένας διαφορετικός κάθε μέρα) την ομάδα να καταδυθεί σε διάφορα μέρη του νησιού μας προς ανεύρεση περιοχών κατάλληλων για τον σκοπό μας. Οι προαναφερθέντες μαζί με την Ίλσε Στράουντ (ίσως η πιο έμπειρη και καταξιωμένη δύτες στη χώρα μας) καταδύθηκαν σε 7-8 περιοχές μέσα σε 6 μέρες. Έμειναν ενθουσιασμένοι από την φιλοξενία των Αγιοστρατητών και κυρίως των ψαράδων που βοήθησαν όσο περισσότερο μπορούσαν. Τα αποτελέσματα της έρευνάς τους παρουσιάστηκαν στους ψαράδες τη τελευταία μέρα της παραμονής τους και κάποιες περιοχές προτάθηκαν ως οι πιο κατάλληλες. Οι ψαράδες αποφάσισαν οι περιοχές να είναι οι εξής: Ακρωτήρι Σιαλμά (Νοτινή μέχρι τη θέση Βίγλα), Κοπάνια (από την ξέρα μέχρι τα Καρούλια) και 12

Απόστολοι (από τη βόρεια πλευρά). Βλ. Χάρτη Όπως φαίνεται στον χάρτη οι περιοχές καλύπτουν ένα πολύ μικρό κομμάτι της ακτογραμμής και είναι αρκετά κοντά στην ξηρά (βάθος μικρότερο από 30 μέτρα). Έτσι το πάρκο δεν θα αποτελέσει σοβαρό πρόβλημα για τα

παραγάδια και δίκτυα των ντόπιων ψαράδων. Επιπλέον, για να φυλαχθούν οι τρεις αυτές περιοχές από τους φύλακες απαιτείται συνεχής περιπολία γύρω από το νησί γεγονός που θα είναι αποτρεπτικό για όποιον παράνομο σκεφτεί ότι ο Αη-Στράτης είναι "ξέφραγο αμπέλι".

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε σαν συμβούλιο του συλλόγου να ευχαριστήσουμε από βάθος καρδιάς τις κυρίες Ι. Στράουντ, Μ. Σόλτερμαν και τον Δ. Μαρκάτο που αφιλοκερδώς μας βοήθησαν σε αυτό το πρώτο αλλά πολύ κρίσιμο βήμα στο δύσκολο μονοπάτι που ξεκινήσαμε για την δημιουργία του πάρκου μας.

Μια εικόνα που θα θέλαμε να βλέπουμε πιο συχνά στο νησί μας. Ο μικρός Γιώργος Διαλυνάς πριν το πρώτο του μάθημα αυτόνομης κατάδυσης με την εκπαιδευτριά Μάριον Σόλτερμαν.

Σημαντική επιτυχία της κοινότητας, είναι η ένταξη του καταδυτικού πάρκου στο ευρύτερο πρόγραμμα "Πράσινο νησί". Και είναι μεγάλη επιτυχία γιατί υπό την έννοια του "πειραματικού" μπορούμε να διαμορφώσουμε κάτι πρωτόγνωρο για τα Ελληνικά και ίσως τα παγκόσμια δεδομένα με γνώμονα το μέλλον του νησιού και των κατοίκων του. Το επόμενο βήμα είναι η εκπόνηση σχετικής μελέτης από την εταιρία Αργο.Τ.Η.Μ.Α. ΑΕ που υπάγεται στο υπουργείο αγροτικής ανάπτυξης και την υποβολή της στο αρμόδιο υπουργείο. Όπως προανέφερα, ο δρόμος είναι μακρύς και δύσκολος και εμείς από το συμβούλιο θα προσπαθήσουμε να βοηθήσουμε όσο μπορούμε.

Μιας και ανέφερα το "Πράσινο νησί", να κάνω μια σύντομη ενημέρωση για το που βρίσκεται αυτό το πρόγραμμα.

(συνέχεια στην σελίδα 4)

Πλάνα από την έρευνα με τα καΐκια των Γιάννη Ιατρού, Βασίλη Γκαλμούτη, Μιχάλη και Γιώργου Διαλυνά, Γιώργου Μανικάκη, Χρήστου Βλαστού, Δημήτρη και Μαρίας Κομνινάκη. Τους ευχαριστούμε πολύ.

Η Μάριον Σόλτερμαν στα -25μ.

Ολοκληρώθηκε η στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων και αναμένεται η νομοθετική ρύθμιση για την σύσταση του φορέα υλοποίησης και διαχείρισης του προγράμματος. Η αλλαγή της κυβέρνησης, των στελεχών και των αρμοδιοτήτων τους προκάλεσε μια καθυστέρηση η οποία ελπίζουμε να είναι προσωρινή. Ο πρόεδρος της κοινότητας μαζί με τον νομάρχη Λέσβου και το πανεπιστήμιο Αιγαίου έχουν ξεκινήσει τις επαφές με την καινούρια κυβέρνηση από το υπουργείο περιβάλλοντος με τον υφυπουργό Θάνο Μωραΐτη και επίκειται συνάντηση με την υπουργό Τίνα Μπιρμπίλη. Τα πρώτα μηνύματα σχετικά για την συνέχιση και ολοκλήρωση του προγράμματος με την νέα κυβέρνηση είναι ενθαρρυντικά.

Είναι δύσκολο σε μερικές αράδες να αναλύσει κανείς σε βάθος ένα τέτοιο θέμα όπως τη δημιουργία

ενός καταδυτικού πάρκου και σίγουρα διαβάζοντας αυτό το άρθρο περισσότερες απορίες γεννιούνται παρά λύνονται. Εμείς πάντως, δεσμευόμαστε πως μέσω της εφημερίδας και της ιστοσελίδας μας θα προσπαθήσουμε να περάσουμε όσες περισσότερες πληροφορίες μπορούμε και να δώσουμε την δυνατότητα σε όποιον ενδιαφέρεται να παρακολουθεί την πρόοδο αυτής της προσπάθειας.

Για τα καταδυτικά πάρκα, μπορεί να επισκεφθεί κανείς την ιστοσελίδα www.tridentstar.gr όπου υπάρχει πλούσιο υλικό σχετικά με μελέτες και το νομικό πλαίσιο που διέπει τα καταδυτικά πάρκα στην Ελλάδα.

Έπεται συνέχεια...

Παναγιώτης Κριτσίκης

Ο Δημήτρης Μαρκάτος εν δράσει

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ - ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΦΩΤΩΝ της Σοφίας Σιώνα

Κάθε φορά που τα χτυπήματα από τα τρίγωνα των παιδιών ξεσηκώνουν την ηρεμία του νου, οι παιδικές φωνούλες φέρνουν στη μνήμη μας σκηνές από τις γιορτές των Χριστουγέννων στον Αη-Στράτη του '50 και του '60 τουλάχιστον όσων ζούσαν εκεί τότε. Τότε που το νησί έσφιζε από ζωή, και ο αριθμός των μόνιμων κατοίκων ανερχόταν σε 1500.

Παρά το κρύο της εποχής, η ατμόσφαιρα είχε κάτι το μαγικό και το πνεύμα των Χριστουγέννων φτωχό αλλά υπαρκτό πλανιόταν ανάμεσα στα σοκάκια.

Νωρίς την Παραμονή των Χριστουγέννων, κάθε μία οικογένεια τσεχαγιάδων έσφαζε το παχύ αρνί, τ'όγδερνε καθάριζε τα πατσά και έπλενε τ' άντερα.

Ύστερα όλα παστρικά και έτοιμα τα κατέβαζε στο χωριό και έπαιρναν τη θέση τους για το μαγείρεμα. Μετά την πρωινή λειτουργία των Χριστουγέννων στο Χριστό τα καζάνια είχαν στηθεί και ο πατσάς έβραζε. Ο φούρνος του Μανικάκη είχε χωνέψει, και τα ταψιά με τα αρνιά φουρνίζονταν. Με τη φροντίδα των μαγείρων Αργύρη Γιάννου και Μιχάλη Μανικάκη στις 12.00 το μεσημέρι τα φαγητά ήταν έτοιμα. Αχνιστός πατσάς, νόστιμος ζεστός τραχανάς και αρνάκι με πατάτες στο φούρνο. Οι γυναίκες του χωριού αναλάμβαναν δράση και μοίραζαν πιάτα σε όλους όσους ήταν ηλικιωμένοι και δεν έβγαιναν απ' τα σπίτια τους. Για τους υπολοίπους μεγάλο τραπέζι στρωνόταν στην πλατεία πίσω από την εκκλησία του Χριστού ή στο γυναικωνίτη της εκκλησίας όταν ο καιρός δεν το επέτρεπε. Φαί, ποτό και γλέντι τους έβρισκε όλους ενωμένους και απλοϊκούς με καθαρή ψυχή και συνείδηση.

Κάτι παρόμοιο και την παραμονή της Πρωτοχρονιάς. Σε κάθε σπίτι και ένα στρωμένο τραπέζι με κάθε λογής καλούδια, ξηρούς καρπούς, αμύγδαλα και σταφίδες, σύκα ξερά, λουλούδια, μελομακάρονα, κουραμπιέδες και μπακλαβάδες και κυρίως ένα караφάκι τσίπουρο με το ποτήρι του Αη-Βασίλη. Το βράδυ της Πρωτοχρονιάς θα επισκεπτόταν το σπίτι, θα δοκίμαζε τα

Ο αγιασμός των νερών στον παλιό Αη-Στράτη (φωτογραφία Βασίλη Μανικάκη)

κεράσματα και θα έπινε τσίπουρο για την καλή χρονιά, την καλή σοδειά και την υγεία της οικογένειάς.

Χαράματα γινόταν η πρώτη λειτουργία στον Αη-Βασίλη και μετά όλο το χωριό έβγαζε νερό απ' το Πηγάδι της Χώρας και κάνανε τον πρώτο Αγιασμό της Χρονιάς. Στη συνέχεια όλα τα σπίτια ήταν ανοικτά.

Ο καθένας μπορούσε να μπει στο σπίτι του άλλου να κεραστεί από τα καλά του τραπεζιού, να πιει και να ευχηθεί στο νοικοκύρη του σπιτιού. Και αυτό κρατούσε ως το βράδι πια.

Σήμερα τα Φώτα και ο Φωτισμός και Χαρά Μεγάλη και Αγιασμός. Ένα τσούρμο κόσμος μαζί με τον παπά και τα παπαδάκια τραβούσαν προς την Άμμο, όπου οι πιο θαραλλέοι θα έπεφταν στη θάλασσα να πιάσουν το Σταυρό. Το νερό παγωμένο, κρύσταλλο, όμως η καρδιά τους και η ψυχή τους έβραζε και βουτούσαν να βρουν το Σταυρό που ο παπάς πετούσε βαθιά χωρίς να τον έχει δέσει με κορδέλα.

Ο τυχερός γύριζε όλα τα σπίτια με το Σταυρό στολισμένο σε μία πιπέτα με λουλούδια για να τον ασπαστούν όλοι και να τον ράνουν. Καθένας έδινε ότι μπορούσε και το

συνολικό ποσό μοιράζονταν στο τέλος αυτοί που έπεσαν στο Σταυρό.

Χρόνια Πολλά, Χρόνια Καλά, Χρόνια Αγνά όπως και οι ψυχές όλων εκείνων των κατοίκων του Νησιού μας πριν το σεισμό του '68.

Έθιμα που κρατιούνται σχεδόν ζωντανά έως σήμερα από τους κατοίκους του Αη-Στράτη.

SUPER MARKET

ΚΟΥΤΡΟΥΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

**ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ
ΔΙΑΝΟΜΗ ΣΕ ΠΑΡΑΛΙΕΣ
ΤΡΟΦΟΔΟΣΙΕΣ ΣΚΑΦΩΝ**

**ΤΗΛ. 22540 - 93333
6948 - 048122**

Φωτογραφικά

Υποβρύχια κατάδυση για επιστημονικούς σκοπούς στην Τρύπια Σπηλιά. Μετά την κατάδυση, μας είπαν ότι η σπηλιά έχει πολύ πλούσια και ενδιαφέρουσα υποβρύχια ζωή.

Η Μαρία Κουτρούλη και ο Άκης Μουδακάκης βάπτισαν την κόρη τους Πολυξένη τον Αύγουστο '09 και ακολούθησαν το έθιμο όπου ο νονός Χρήστος Κουτρούλης έξω από την εκκλησία πετούσε χρήματα στα παιδιά ενώ εκείνα του φωνάζαν όλα μαζί το γνωστό: "ένα - δύο - τρία χύσ'!"

Το εκκλησάκι της Αγίας Παρασκευής είναι χτισμένο μέσα σε μία φυσική σπηλιά, σε ένα περιβάλλον γεμάτο βελανιδιές λίγο πιο έξω από το χωριό, μέσα στο ρέμα του Τενεδιώτη, δεξιά. Ένας μικρός απογευματινός περίπατος για να ανάψει κανείς ένα κερί επιβραβεύεται με μια μοναδική αίσθηση γαλήνης και ηρεμίας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου συναντήθηκε τον Αύγουστο '09 με τον Πρόεδρο της Κοινότητας. Ο Πρόεδρος της Κοινότητας ενημέρωσε για τις προοπτικές ανάπτυξης του νησιού και τα έργα που σχεδιάζονται.

Στιγμιότυπα

Γ.Σ

Ένα πολύ ανησυχητικό γεγονός είναι το φαινόμενο της ερημοποίησης στο Αλωνίτσι. Η άλλοτε εύφορη με αμπελώνες κοιλάδα τα τελευταία χρόνια καλύπτεται ταχύτατα με άμμο που την σπρώχνει ο άνεμος. Κάθε χρόνο καλύπτονται πλέον δεκάδες τετραγωνικά μέτρα με άμμο. Το μέτωπο της άμμου φθάνει σε ύψος και τα τρία μέτρα καλύπτοντας και ξεραίνοντας τα δέντρα ολοσχερώς. Η εγκατάληψη από τους ανθρώπους που την καλλιεργούσαν πριν τον σεισμό άφησε την άμμο να κυριαρχεί. Υπάρχει άραγε τρόπος να σταματήσει;

Ο Εσπερινός στην Μικρή Παναγιά την παραμονή του Δεκαπενταύγουστου με τα πρόσφορα - τάματα των πιστών.

Πύργοι στη αμμουδιά. Βοηθάνε και οι μπαμπάδες λίγο με το κουβαδάκι και ξαναγίνονται και κείνοι παιδιά.

Ο Τσεσμές στο Αλωνίτσι ήταν η μεγαλύτερη από τις πολλές πηγές νερού στον παλιό Αη-Στράτη. Στου Τσεσμέ ποτιζόντουσαν όλα τα κοπάδια της περιοχής. Το νερό έρεε ορμητικό σαν υπόγειο ποτάμι. Μετά τον σεισμό του '68 χάθηκαν τα επίγεια νερά, στέρεψαν οι πηγές, σταμάτησαν οι καλλιέργειες και μαζί τους χάθηκαν οι νεροχελώνες, τα νεροπούλια και άλλα είδη υδρόβιας ζωής. Όσοι περνάμε από εκεί σήμερα, σκύβουμε μέσα με την ελπίδα να δούμε ξανά το νερό να αναβλύζει.

ΚΟΜΝΗΝΟΣ ΧΑΡΑΚΟΣ: Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΑΓΡΟΦΥΛΑΚΑΣ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΜΑΣ Γ.Σ.

Το Σώμα της Αγροφυλακής προσφάτως καταργήθηκε καθώς οι εποχές αλλάζουν. Ο Κομνηνός Χαράκος, ο γνωστός και αγαπητός σε όλους Κόμνας ο Αγροφύλακας χαρακτηρίζει με την παρουσία του μια ολόκληρη εποχή στο νησί.

Τον συναντάμε πάντα με το κασκέτο του αγροφύλακα, μικρόσωμο αλλά δραστήριο και δυναμικό, τη μέρα στα χωράφια και το βραδάκι στο καφενείο για το απαραίτητο ουζάκι του. Ο Κόμνας γνωρίζει πιθαμή προς πιθαμή όλο το νησί και είναι το ζωντανό αρχείο όλων των αγροτικών θεμάτων και όχι μόνο, για πολ-

Ο Κόμνας

λές δεκαετίες. Ντοκουμέντο και η ίδια του η ζωή. Πλούσια σε εμπειρίες. Ο ίδιος μας διηγήθηκε ιστορίες από την ζωή του:

“Το '56 πήγα φαντάρος, το '57 απολύθηκα και το '58 μπήκα στην Αγροφυλακή. Το '57 που γύρισα στο νησί δούλευα στο “κύτος” δηλαδή να κουβαλάμε πράγματα, προμήθειες για τους εξόριστους και άλλα.

Ο πατέρας του Κόμνα Παύλος Χαράκος με τον Γεώργιο Γεωργούλη, Ευστράτιο Στράτη, τον Στάθη Γιάννο στο παλιό λιμάνι. Πίσω διακρίνεται ο Νικόλας Πανουτσάκης. Φωτό: από το οικογενειακό αρχείο του Κόμνα.

Τότε ήταν 8000 εξόριστοι. Δουλεύαμε όλη μέρα κουβαλώντας και παίρναμε μισό φράγκο μεροκάματο. Ο Κώστας ο Κουφός μούλεγε: “ότι κουβαλώ εγώ θα σηκώνεις και σύ”. Μου βγήκανε τα “παγίδια” από τα βάρη. Ο Αριστείδης ο Μπακαλόπουλος μου έδινε μικρά τσουβάλια για να σηκώνω, αλλά δεν άντεχα, σταμάτησα. Πήγα ύστερα με τον μπαμπά μου στα ψάρια αλλά δεν την αγάπησα την θάλασσα. Ο μπαμπάς μου, ο αδελφός μου και γώ είχαμε μία ψαρόβαρκα, Μαρία την λέγανε.

Πήγαμε, θαλασσοπνιγήκαμε. Μια νύχτα έπιασε φουρτούνα και χαροπαλεύαμε. Έβγαζα το νερό, εμπαινε πάλι μέσα το νερό, απελπίστηκα! “Θα πνιγούμε, θα πνιγούμε” έλεγα. Καμμιά φορά ήρθε ένα καίκι γρι-γρι με τις λάμπες, Φράκης λεγότανε και μας έπιασε και μας έφερε στο χωριό. Τότε πήρα το κουπί και λέω του μπαμπά μου: “πάω στο πιο ψηλό βουνό, στον Αη Λιά και δεν ξαναπατώ στην θάλασσα”. Ύστερα δεν ξαναπάτησα στην θάλασσα. Εκείνο τον καιρό μου λέει ο Κώστας ο Σιγάλας και ο Αγαπητός ο Ζέρβας που ήταν πρόεδρος “θα σε βάλουμε Αγροφύλακα”.

“Εγώ είμαι, τους λέω, του Δημοτικού, γράμματα δεν ξέρω”. Ο Αγαπητός Ζέρβας ήταν αυτός που έφερε το νερό που πίνουμε τώρα. Το έργο έγινε με αγγαρεία, με υποχρεωτική εργασία, δουλέψανε και οι πολιτικοί εξόριστοι και φέρανε το νερό από την Μεγάλη Παναγιά στο χωριό.

Αυτό το νερό ήταν φυσικό, ήταν από πηγή αλλά μετά που έγινε ο σεισμός χάθηκε και κάναμε γεώτρηση.

Ο Κώστας ο Σιγάλας λοιπόν με πίεσε και πήγα τελικά στην Αγροφυλακή. Εκεί ο Αγρονόμος μου δίνει τον κανονισμό. Πώς να τον διαβάσω εγώ που δεν ήξερα γράμματα; Μήνυση με το τάδε άρθρο, μήνυση με το άλλο άρθρο, δεν τάξερα

εγώ. Πήγα στον γραμματέα και μου έγραψε το πρώτο έγγραφο πώς να κάνω την μήνυση, το δεύτερο έγγραφο για τσ'ογάδες (τους συνταξιούχους του ΟΓΑ) για να πάρουνε την αγροτική σύνταξη και ένα άλλο πώς να κάνω αντίγραφα για να πάρουνε την επιδότηση οι κεχαγιάδες.

Ευχαρίστησα τον άνθρωπο και μετά κάθησα, χτυπιόμουνα, έκλαιγα και τα έμαθα όλα μόνος μου, τα έμαθα στην πράξη. Με ειδοποιεί κάποια στιγμή ο Αγρονόμος να πάω στου Κερατά γιατί μπήκανε τα πρόβατα του Μήτρου του Κούτσουρου, στο κτήμα του Κωνσταντίνου Μωρέ και φάγανε τα κουκιά. Τότε υπήρχαν εκατόν εξήντα μάντρες εδώ πέρα. Αυτοί ζούσανε έξω, δεν ερχόντουσαν στο χωριό. Εκεί είχανε καλύβια, φούρνους, άλλος είχε οκτώ παιδιά, άλλος εννιά άλλος δέκα-δώδεκα παιδιά. Κάνανε τότες πολλά παιδιά, φτώχεια μεγάλη και πολλά παιδιά.

Με πιάνει και ο Κωνσταντίνος ο Μωρές και μου λέει: “τι είσαι σύ; είσαι αγροφύλακας”; “Του λέω δεν βλέπεις το πηλίκιο; Η στολή δεν έφτασε ακόμα”. Μου εξηγεί πως θα πάω στο χτήμα, “θα πάρης το μονοπάτι, θα κατεβείς κατά τη θάλασσα, θα δεις τα κουκιά μου, θα πας να τα τιμώσεις (να δώσεις μια τιμή) να κόψεις αγροζημία”. Πήγα λοιπόν και έπιασα με το ραβδί και μετρούσα κκιές (κουκιά). Είχανε φάει εκατόν πενήντα κκιές. Τι ζημία να βάλω εγώ; Έκατσα μοναχός μου κί έλεγα θα πάω στο μαντρί του Μήτρου. Πάω στο μαντρί μου λέει “καλημέρα τι θές;” “Μήτρο πήγανε τα πρόβατα και φάγανε του Μωρέ τα κκιά, να πας να τον βρεις”. Εκείνος θύμωσε πολύ και με έβρισε. Εγώ δεν ξέρω τίποτα, πιάνω τα κλάματα, σηκώνομαι φεύγω. Αυτό ήτανε, το πρώτο “βάπτισμα”. Με βαφτίσανε αγροφύλακα με “Χριστούς και Παναγίες”, ο Μωρές και ο Κούτσουρος και τους λέω από τότε “νονοί”.

Γυρίζω στο χωριό, πήγα στον Γραμματέα, έπιασα και έκανα την μήνυση, τους κάλεσα προς συμβιβασμό γιατί “θα σας πάω στο δικαστήριο, αυτό λέει ο κανονισμός”. Λένε “θα συμβιβαστώ”. Εγώ ήμου-

Τα όργανα από τον γάμο του Κόμνα
φωτό: από το οικογενειακό αρχείο του Κόμνα.

να ο ανακριτικός υπάλληλος. Γράφω στο βιβλίο συμβάντων: ο παθών, ο δράστης συμβιβαστήκανε, ήταν 5-10 δραχμές. Από κεί έβαλα το νερό στο αυλάκι και ευχαριστώ αυτούς που με κάνανε αγροφύλακα και έφαγα ένα κομμάτι ψωμί. Το '58 παίρναμε είκοσι δραχμές το μήνα μετά έγινε εικοσιπέντε. Αυτές οι είκοσι δραχμές τότε ήταν λεφτά. Μπορούσες και ζούσες...

Το δικαστήριο πριν το σεισμό γινότανε εδώ. Δικαστής ήτανε ο Πρεβελάκης και ερχότανε και δίκαιζε μέσα στην κοινότητα. Μέχρι τον σεισμό έκανα μέχρι τριάντα δικαστήρια. Μετά το σεισμό ακυρώσανε εδώ το δικαστήριο και πήγαινα στην Λήμνο.

Πιο μπροστά από μένα αγροφύλακες ήτανε ο Νικόλας ο Καλμούτης, ο Μωρές και ο γιός του Γιαννέρη. Όταν μπήκα εγώ στην Αγροφυλακή μπήκα στην θέση τους. Έκανα τρία χρόνια και μετά μπήκε ο Αναστάσης ο Καλμούτης. Μια φορά με καταγγείλανε λέει ότι έβρισκα ναυάγια και έπαιρνα τα αρχαία. Εγώ λέω "δεν πάμε επιτόπου να βρούμε τα ναυάγια". Πήγαμε εκεί δεν βρήκαμε τίποτα και έκανε αναφορά ο τελώνης ότι ήτανε ψευδής η καταγγελία.

Μετά έκανε αγροφύλακας ο Αντώνης ο Μακρής αλλά τελικά δεν μπόρεσε να βγει. Έγραψε μία αναφορά στον Δικαστή Πρεβελάκη ότι θάκανε η γυναίκα του πρόβατα και θα πήγαινε και αυτός, η παπάς - παπάς ή ζευγάς - ζευγάς.

Στο τέλος έμεινα μόνο εγώ αγροφύλακας. Τα πράγματα δεν ήταν εύκολα, υπήρχαν και προβλήματα, έπεσε και μπουνίδι στο καφενείο.

Επενέβαινε η Χωροφυλακή, μεταχειρίστηκαν και πιστόλια. Μαζευότανε όλη η Δημογεροντία. Μετά καταργήθηκε το σώμα της αγροφυλακής. Και αγροφύλακας να μπει τώρα τι να έρθει να κοιτάξει; Τα συρματοπλέγματα; Το νησί μας μετά το σεισμό άλλαξε. Οι κτηνοτρόφοι τώρα όλοι κόψαν σε ζώνες που συρματοπλέκουν. Μες του αλλουνού τα κτήματα δεν πάνε.

Όποιος θέλει να πάει στα κτήματα του πρέπει να ανοίγει πόρτες. Εάν δεν έχουν γίνει συμφωνίες άμα θέλουν σου δίνουν νοίκια. Όποιος έχει πρόβλημα μπορεί να κάνει μήνυση οπότε ο αγροφύλακας πλέον δεν έχει να προσφέρει καμιά υπηρεσία.

Τελειώνοντας θα σας πω και μια ιστορία από εκείνα τα χρόνια. Ήτανε τον πρώτο χρόνο της γερμανικής κατοχής το '41 και ένα γερμανικό υποβρύχιο ή υδροπλάνο χτύπησε και σκότωσε μια τεράστια φάλαινα ανάμεσα Λήμνο και Αη-Στράτη. Ίσως την περάσαν για υποβρύχιο γιατί αυτή βγαίνει στην επιφάνεια όπως βγαίνει το υποβρύχιο. Η φάλαινα ξεβράστηκε ψόφια στα Κοπάνια. Ο κόσμος πήγαινε και έκοβε κομμάτια και τα έφερνε. Βάζανε ξύλα και βράζανε τα κομμάτια της φάλαινας και κάνανε λάδι. Γέμιζαν ντενεκέδες και το χρησιμοποιούσαν για φωτιστικά. Τότε πρόεδρος ήταν ο Δημήτρης ο Γαλάνης. Η φάλαινα ήταν τόσο μεγάλη που ο Δημήτρης ο Γαλάνης μπήκε όρθιος μέσα στο στόμα της

και δεν έφτανε το πάνω καπάκι. Το κάθε καπάκι της θα ήταν τουλάχιστον τρία μέτρα. Το κρέας της βρώμαγε και δεν τρωγότανε. Εγώ πήγα και έβγαλα δέρματα από εκεί και έκανα τσαρούχια".

Ο Κόμνας, ο Αγροφύλακας, το Κομνάκι, μεταφέρει με την στάση του τις αναμνήσεις του και τα λόγια του όχι μόνο την παράδοση του νησιού μας αλλά και την ελληνική παράδοση. Εκεί που μας είπε με ποιόν τρόπο δήλωσε ότι θα παρατούσε την θάλασσα, θυμηθήκαμε στην Οδύσσεια τη σκηνή που ο Τειρεσίας λέει στον Οδυσσέα πως θα παρατήρει τη θάλασσα αφού πάρει ένα κουπί και ανέβει στο πιο ψηλό μέρος να προσφέρει θυσία στον Ποσειδώνα!

“ΑΡΤΕΜΩΝΑΣ”

ΤΑΒΕΡΝΑ • ΨΗΣΤΑΡΙΑ

ΦΡΕΣΚΑ ΨΑΡΙΑ
ΗΤΟΠΙΑ ΚΡΕΑΤΑ
ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΑΣ

ΚΟΥΤΡΟΥΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΤΗΛ. 22540 - 93333, 6948 -048122

www.krialis.gr

NEL LINES

Online Booking & Info

ΤΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΚΡΙΑΛΗ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΚΟΝΤΑ ΣΑΣ!

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟ ΛΑΥΡΙΟ ΓΙΑ ΑΓΙΟ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟ ΚΑΙ ΛΗΜΝΟ

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ
ΜΕ ACS COURIER

ΛΙΜΑΝΙ ΛΑΥΡΙΟΥ

ΤΗΛ.: 22920 26040, 69006, 69257

Είναι κάποιο νησί, ξεχασμένο θάλαγες κειδῶ στα κύματα του Βόρειου Αιγαίου. Γλᾶροι και σύννεφα πουλιά κί αστέρια, λουλούδια και θάλασσα, κί ένας ήλιος πελώριος, χρυσοκίτρινος, πλάνος.

Άγιος Ευστράτιος, μερικά τετραγωνικά χιλιόμετρα ξέγνοιαστης καλοκαιριάτικης ευτυχίας. Το πλοίο της γραμμής περνάει κάθε βδομάδα μια μόνο φορά ὅλη κί ὅλη, κάθε Πέμπτη ξημέρωμα. Καβατζάρει την πούντα και... το υποδέχονται ὅλες οι βάρκες του νησιού γιομάτες γελαστά πρόσωπα και γαρύφαλλα. Δεκάδες γαρύφαλλα που προβάλλουν ανέμελα ἀπό τις τούφες των ηλιοψημένων ψαράδων.

Αυτό το πλοίο μ' ἔριξε και μένα κάποιον ξημέρωμα του Ιουλίου στην αγκαλιά της "Φανούλας". Ἦταν ἕνα γερό σαμιώτικο σκαρί που μ' ὀδήγησε με χίλια δυό τερτίπια και καμώματα, στο νησί.

Εκεί μούπαν για το Αρκάρι με την ἀπίθανη χρυσοκίτρινη αμμουδιά, μούπαν για την τρύπια σπηλιά και τις φώκιες που την κατοικούν, μούπαν για τον Μπούμπουνα - ἕναν θεόρατο βράχο- που τα δειλινά μπορείς ἀπό κει να αγναντέψεις το Άγιο Ὄρος ἢ και να δεις τον Αραπαντώνη - ἕναν ἔκτακτο τύπο του νησιού - να αναγγέλει την ἀφιξη του πλοίου φωνάζοντας "να το παπόρ". Μούπαν ἀκόμα και για τον Δυσσέα τον Τσεχαγιά που φτιάχνει και ἀγάλματα.

Γί αυτό το τελευταίο στάθηκα στην αρχή πολύ επιφυλακτικός. Κί ὅμως, σε λίγο καθισμένος κάτω ἀπό μια ἀπιδιά, μιλούσα μαζί του. Εξηντάρης περίπου, με ἕνα ξάστερο πρόσωπο ποτισμένο ἀπό την ἀλμύρα της θάλασσας κί ἕνα βυσσινί γαρύφαλλο στο αὐτί, καπνίζοντας με νωχελική ηρεμία το τσιμπούκι του, μου εξιστορούσε τη ζωή του.

Από παιδί μούλεγε, σαν ἦμουν στα πρόβατα ἢ στην βάρκα, τις ὥρες της προσμονής σκάλιζα με το σουγιά μου σε ξύλα γοργόνες, πουλιά, βάρκες κι ὅτι ἄλλο μουρχόταν στο μυαλό. Τα βράδια πάλι στο σπίτι ἔφτιαχνα σκαλιστά εικονοστάσια, στεφανοθήκες, ἀναλόγια για την ἐκκλησιά και σφραγίδες (!) για την Κοινότητα.

"Τοργόνα" γλυπτό σε λευκό μάρμαρο. 70 εκ. ὕψος περίπου. Οδυσσεὺς Σπυριδωνίδης 1971.

Απ' το σεισμό κί ἔπειτα, πήρα μάρμαρο ἀπό τη γκρεμισμένη ἐκκλησιά και μ' αυτά τα λίγα εργαλεία που βλέπεις (μερικά στραβωμένα μαρμαράδικα κοπίδια) προσπάθησα να φτιάξω κάτι. Βέβαια οι γραμμές μου δεν είναι κατὰ πως θάπρεπε, ἀλλά ἐγώ βλέπεις δε σπούδασα πουθενά, δεν μούδειξε ποτέ κανείς, και μερικοί που μου υπο-

σχεθήκανε λίγα καλεμάκια, με ξέχασαν σαν πήγαν στη πρωτεύουσα. Να, κοίταξε και μόνος σου πόσα κουσουρία ἔχουν αυτά που φτιάχνω ἀλλά ἐγώ τ' αγαπῶ. Περιμένω πως και πως να γυρίσω το πρωί ἀπ' τη δουλειά για να τα ξαναδῶ!

Ἐριξα μια ματιά γύρω μου, ἕνα κορίτσι με ξέπλεκες τις πλεξούδες του με κοίταζε ἐκστατικό, πιο κει ο Φιλοκτῆτης κρατώντας το δεμένο του πόδι (πόσοι μαθητές ἢ φοιτητές τον ξέρουν ἔτσι;) ἀγνάντευε το Αιγαίο. Κί ἄλλα πολλά, πιο μικρά ἢ πιο μεγάλα, πελεκημένα μέναν παράξενο πρωτόγονο ἀλλά καθάριο τρόπο, ἔτσι που το ταλέντο ξεγυμνωμένο ἀπό την τεχνική, ἀφηνε να ξεχωρίζει ὅλη η ἐσωτερική ευγένεια της ψυχῆς του ἀπλού αὐτοῦ νησιώτη...

Και τότε του το υποσχέθηκα. Ἦταν η συγκίνηση; Ἦταν το δέος μπροστά στο φαινόμενο αὐτό της θελήσεως; Δεν ξέρω. Ἀλλά φτάνοντας στην Αθήνα, του εἶπα, θα διαλαλήσω σε ὅλο τον κόσμο, πως ἕνας ἀδικημένος καλλιτέχνης, περιμένει τη βοήθεια του. Την ἠθική του βοήθεια, για να αποδείξει το ἀναφισβήτητο ταλέντο του. Ο Οδυσσεὺς Σπυριδωνίδης ἀπό τον Άγιο Ευστράτιο Λήμνου.

Δημοσιεύτηκε τον Οκτώβρη του 1972 σε ἡμερήσιες ἀθηναϊκές ἐφημερίδες.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας Χαράλαμπος Μακρῆς, μας ἐνημέρωσε ὅτι "Ἡ ἐπισκευή της ἐκκλησίας της Γέννησης του Χριστοῦ ἀρχίζει".

Στην εικόνα βλέπουμε την μελέτη ὅπως προβλέπεται να γίνει ὅταν ολοκληρωθεῖ ἀλλά σίγουρα δεν θα φθάσει ποτέ την ομορφιά της παλιᾶς ἐκκλησίας με τα υπέροχα χρωματιστά τζάμια που το φως διαπερνούσε δίνοντας μια ἀτμόσφαιρα μυσταγωγίας.

ΟΤΑΝ Ο ΤΟΠΟΣ ΕΞΟΡΙΑΣ.. ΕΓΙΝΕ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ του Αντώνη Κουγιαγκά

Το αγαπημένο μας νησί ήταν για πολλά χρόνια ένας τόπος σκληρής και απάνθρωπης υπαίθριας φυλακής (εξορία). Το όνομα του Αη-στράτη τρομακτικό και μόνο στο άκουσμά του. Ο μεγάλος συγγραφέας αστυνομικών μυθιστορημάτων με πολιτική χροιά, Γιάννης Μαρής, στο βιβλίο του “Η εξαφάνιση του Τζων Αυλακιώτη”, τον αναφέρει πάμπολλες φορές σαν ένα φόβητρο για την μεταξική κοινωνία της Αθήνας του 1930. Στην νεώτερη ιστορία το νησί αποτελεί αυτό με τα περισσότερα χρόνια παραμονής εξορίστων. Οι πρώτοι εξόριστοι στο νησί είναι ένας μικρός αριθμός από εργάτες και συνδικαλιστικά στελέχη κατά την δεκαετία του 1920. Κατά την περίοδο 1936-1940 (με τις απεργίες του 1936 και τη Δικτατορία

Το Μουσείο Πολιτικών Εξορίστων Αη-Στράτη στην οδό Αγίων Ασωμάτων στην Αθήνα.

Μεταξύ) ξεπερνά τους 250 πολιτικούς εξορίστους. Χρησιμοποιείται για τρίτη φορά ως τόπος εξορίας από το 1950 έως και το 1962. Συνολικά αυτή τη περίοδο “θητεύουν” γύρω στους 4500 εξορίστους. Με τις άδειες και τις απολύσεις ο αριθμός των εκτοπισμένων είναι ωστόσο διαρκώς φθίνων και το στρατόπεδο κλείνει οριστικά το 1962. Συνολικά από τον Αη-Στράτη πέρασαν γύρω

στις 10.000 πολιτικοί εξόριστοι, άντρες, γυναίκες και μικρά παιδιά. Παρόλα αυτά, δημιουργεί τρομερή εντύπωση το πόσο αγαπήθηκε, το πόσο ενέπνευσε το νησί μας από τους εξορίστους και τους δικούς τους. Είναι χαρακτηριστικά τα παραδείγματα, όπως αυτά του διεθνούς εμβέλεια ποιητή της χώρας μας Γ. Ρίτσου που πάμπολλα από τα ποιηματά του εμπνεύστηκαν από τον Αη-Στράτη και ακόμη τα βότσαλα του νησιού μας έγιναν έργα τέχνης από τα χέρια του. Ο Τίτος Πατρίκιος το ίδιο μη χάνοντας ευκαιρία διαφήμιζε με τον τρόπο του τόπο εξορίας του. Ο μεγάλος εικαστικός Γ. Φαρσακίδης που τα έργα του κάνουν το γύρο του κόσμου έχουν μέσα στη θεματολογία τους τη σκληρότητα της εξορίας αλλά και σαν αντίθεση την φυσική ομορφιά του νησιού μας. Ο ίδιος επισκέπτεται τον Αη-Στράτη κάθε χρόνο! Παλιοί εξόριστοι γράφουν βιβλία, που αναφέρουν τις συνθήκες διαβίωσης αλλά παράλληλα σκιαγραφούν τα πρόσωπα των κατοίκων και τη δύσκολη ζωή τους όπως ο Α. Φλούντζης, ο Τ.Τσουκνίδα, ο Β. Βαρδινογιάννης, ο πατέρας του γράφοντα Θωμάς Κουγιαγκάς που ανοίγει και μίαν άλλη σελίδα μαζί με τον Αντώνη Ρακόπουλο. Τη σελίδα της αγάπης αφού ερωτεύονται και παντρεύονται κοπέλες του Αη-Στράτη, τη Μαρούλα και το Ευτερπάκι... Σαν συνέχεια αυτής της ανατροπής δηλαδή από τόπος εξορίας να μετατρέπεται σε τόπο ανάμνησης, ευθύνης και συνεργασίας για την ανάπτυξη της Δημοκρατίας στην Ελλάδα. Και έτσι έχουμε τη νεώτερη γενιά: τα παιδιά των εκτοπισμένων βρίσκουν τρόπο να μην ξεχάσουν, να αναλύσουν, να τιμήσουν τους αγώνες των γονιών τους και παράλληλα να επισκέπτονται το νησί όχι ως εξορία, αλλά σαν ευκαιρία αναψυχής, απόδοσης τιμής, πολιτιστικής και ιστορικής παρέμβασης, που αποβαίνει ωφέλιμη για όλο το νησί (πολιτιστικός - μνημειακός τουρισμός). Αυτό γίνεται με τη πραγματοποίηση του οράματος κάποιων παλιών εξορίστων στον Αη-Στράτη και σε άλλους τόπους κράτησης, για τη δημιουργία ενός χώρου διάσωσης και προβολής της νεότερης πολιτικής ιστορίας -με επίκεντρο το θεσμό της εξορίας, τις πολιτικές διώξεις

Αναπαράσταση εσωτερικού σκηνής με τα χειροποίητα έπιπλα. Οι τοιχογραφίες απεικονίζουν τις σκηνές των εξορίστων.

και τη καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων - δηλ. την ίδρυση του “Μουσείου Πολιτικών Εξορίστων Αη-Στράτη” το 1988.

Σε ενίσχυση αυτής της προσπάθειας, η πολιτεία παραχώρησε το 2003 τον πρώτο όροφο του νεοκλασικού κτιρίου της οδού Αγίων Ασωμάτων 31, στην Αθήνα, για να στεγαστούν τα αρχεία και οι συλλογές του μη κερδοσκοπικού οργανισμού και να λειτουργήσει το “Μουσείο Πολιτικών Εξορίστων Αη-Στράτη”. Με το άνοιγμά του στο κοινό το Μουσείο στοχεύει και λειτουργεί ως ένα σύγχρονο κέντρο έρευνας, ανάδειξης και διατήρησης τόσο της ατομικής όσο και της συλλογικής μνήμης της ιστορικής κληρονομιάς της Ελλάδας του 20ου αιώνα. Συγκεκριμένα αποτελεί τον πρώτο μουσειακό και ερευνητικό χώρο με ιδιαίτερη ειδικευση σε θέματα εξορίας και πολιτικής καταστολής. Στην συλλογή του Μουσείου φιλοξενούνται πλούσιο φωτογραφικό υλικό, αρχειακά τεκμήρια και αντικείμενα υλικού πολιτισμού του καθημερινού βίου και καλλιτεχνικής έκφρασης των εξορίστων και φυλακισμένων από τον Αη-Στράτη και άλλους τόπους εξορίας, κράτησης και φυλάκισης. Σε συνάρτηση με τις μόνιμες συλλογές λειτουργεί βιβλιοθήκη για την ενημέρωση των ερευνητών και του κοινού.

Κάθε χρόνο τα μέλη και οι φίλοι του Μουσείου προωθούν την επίσκεψη και περιήγηση στο νησί συνοδευόμενες τις με πολιτιστικά δρώμενα, κάτι που δεν αφήνει τη μνήμη να χαθεί αλλά και παράλληλα βοηθάει την οικονομία και τη προβολή του Αη-Στράτη.

Πολιτιστικά: Καλοκαίρι 2009

Θέατρο, Καραγκιόζης, Έκθεση ζωγραφικής, παράσταση κλόουν, Γιορτή της Σαρδέλας και Μουσικές βραδιές διασκέδασαν μικρούς και μεγάλους.

19-8-2009

Συναυλία από την Λαϊκή ορχήστρα Μίκης Θεοδωράκης "Αφιέρωμα στον ποιητή Γιάννη Ρίτσο 100 χρόνια από την γέννηση του".

Οι χορηγοί αυτού του τεύχους είναι:

BOSS HELLAS Ε.Π.Ε

Ανώνυμη προσφορά
μέλους μας

Γιώργος Γκαλιούρης
Σταντφορντ ΗΠΑ

JK SPORT
ΚΟΥΤΡΟΥΛΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
Συνεργείο Αυτοκινήτων
Ηρούς 33 Κολωνός
ΤΗΛ: 6973 219176

τους ευχαριστούμε θερμά!

Γίνετε χορηγοί στα έξοδα γραφίστα και τυπογραφείου του εντύπου μας. Επαγγελματίες βάλτε διαφημίσεις. Οι συντοπίτες μας θα ανεβάσουν τις πωλήσεις τους και θα βοηθήσουν στην συνέχιση της έκδοσης μας.

Η ιστοσελίδα του Συλλόγου είναι:
www.aistratis.gr

Όποιος θέλει να λαμβάνει
ενημέρωση μέσω e-mail
για νέα άρθρα και φωτογραφίες
από το site του Συλλόγου να στείλει
e-mail στην διεύθυνση
pkritsikis@aistratis.gr

Όσοι αλλάξατε διεύθυνση να μας
ενημερώσετε για να λαμβάνετε
έγκαιρα το έντυπο, διάφορα
ενημερωτικά, κλπ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΑΜΟΙ

- Καραϊσκάκης Παναγιώτης και Κακαλή Μαρία.
- Λημιός Θρασύβουλος και Ελευθερία Παπαδοπούλου
- Ρούσος Εμμανουήλ και Χατζηχαραλάμπος Μαρία
- Παναγιώτης Μουστάκας και Δήμητρα Μαυρογιάννη
- Μπέλλου Θεοδώρα και Κυριάκος Λάλος

ΒΑΦΤΙΣΕΙΣ

- Μουστακάκη Πολυξένη του Κλεάνθη και της Κουτρούλη Μαρίας
- Κατής Χρυσοβαλάντης-Χρήστος του Αριστοτέλη και της Χοχλιού Παρασκευής
- Χοχλιός Εμμανουήλ-Χρυσοβαλάντης του Κυριάκου και της Ματσικά Ελένης
- Χοχλιού Στυλιανή του Κυριάκου και της Ματσικά Ελένης

ΘΑΝΑΤΟΙ

- Γεωργουδάκη Μαρία χήρα Σπυρίδωνος
- Μακρής Εμμανουήλ του Χαραλάμπος
- Καπούτσος Νικόλαος του Ιωάννη
- Γιακουμής Ιωάννης του Ποθητού
- Βιβλιού Ειρήνη του Ποθητού.

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ

- Ο καπετάνιος Κωνσταντίνος Ζερβός "Μπουρνούκος": Μια ζωή στη θάλασσα!
- Ο Μιχάλης Γ. Παπαγεωργίου και η μετανάστευση στο Ζαΐρ.
- Ο Αντώνης Ρακόπουλος για τα χρόνια της Αντίστασης.
- Ο Τριαντάφυλλος Κουτρούλης και η εσωτερική μετανάστευση.

...και πολλά άλλα!

Η ταχυδρομική διεύθυνση της εφημερίδας είναι: "Τα Νέα του Αη-Στράτη"
(Αρχισυντάκτης: Γιώργος Σιγάλας), Αλωνίων 32Α, 145 62 Κηφισιά, Αθήνα.

Για να δημοσιευθούν άρθρα στην εφημερίδα μας θα πρέπει αυτά να αφορούν άμεσα τον Άγιο Ευστράτιο.